

Täysistunto

Perjantai 9.12.2016 klo 13.01—15.57

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 225/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 41/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 41/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.43 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön. Tässä on kyseessä ehdotus, jolla saatetaan sotilastapaturmalainsäädäntö ajan tasalle. Tavoitteena on taata aseellista, aseetonta ja siviilipalvelusta suorittaville sekä kriisinhallinnan tehtäviin osallistuville oikeantasoinen turva palveluksesta aiheutuvista tapaturmista ja sairauksista. Tällä ehdotuksella täsmennetään korvattavien vahinkotapahtumien määrittelyä siten, että palveluksessa aiheutuneet vammat ja sairaudet sekä henkilöllä jo olleiden sairauksien ja vammojen palveluksesta johtuva paheneminen korvataan riittävän kattavasti. Lainsäädännön selkeyden vuoksi ehdotetaan, että kotimaassa asevelvollisuutta suorittaville sekä ulkomailla kriisinhallintatehtävissä oleville säädetään omat lakinsa.

Tässä lakiesityksessä sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamista koskevan lain henkilöllinen soveltamisala ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Kaikki palvelukseen kuuluva toiminta ehdotetaan olevan edelleen lain antaman turvan piirissä. Palvelusaikaan sisältyvänä vapaa-aikana tapahtuneet muut kuin palveluksesta johtuvat pahoinpitelyt ehdotetaan rajattavan pois ehdotetun lain mukaisen korvauksen piiristä.

Kriisinhallintatehtäviin liittyvästä turvasta säädetään nyt sitten omassa laissaan. Olenainen uudistus tässä on, että siviilikriisinhallintaan osallistuvat henkilöt saavat saman turvan kuin sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistuvat. Turva ulotetaan myös Euroopan unionin rajaturvallisuusviraston toimintaan osallistuviin rajavartiijoihin.

Täällä eduskunnassa on käsiteltävänä myös hallituksen esitys laeiksi Puolustusvoimista annetun lain, aluevalvontalain ja asevelvollisuuslain muuttamisesta. Siinä ehdotetaan, että kansainvälisen avun antamiseen ja muuhun kansainväliseen toimintaan osallistuvaan henkilöstöön sovellettaisiin tässä esityksessä ehdotettavaa lakia tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2016 vp

Eduskunnan käsiteltävänä on myös hallituksen esitys sisäministeriön hallinnonalan kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Sen mukaan tarkoitus on, että tässä esityksessä ehdotettavaa lakia tapaturman ja palvelus- sairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä sovellettaisiin myös kansainvälisen avun antamiseen osallistuviin poliisimiehiin ja yhteisvastuulausekkeeseen perustuvaa rajatur- vallisuusapua toisessa EU-jäsenvaltiossa antaviin rajavartiomiehiin.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että edellä todetut viittaussäännökset nyt käsiteltä- vänä olevaan lakiin arvioidaan sitten näiden asianomaisten lakien valmistelun yhteydessä. Valiokunta pitää näitä viittausedotuksia tarkoituksenmukaisina nyt käsitellyssä olevan la- kiekhoduksen näkökulmasta, mutta samalla haluamme kiinnittää huomiota puolustusvalio- kunnan lausunnossa asiantuntijakuulemisen perusteella esitettyyn, että kriisinhallinnan toimintaympäristöön tarkoitettu laki ei sovellu kaikkein vaativimpiin kansainvälisiin soti- lasaputehtäviin sotatoimialueilla.

Esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja valiokunnan saaman selvityksen perusteel- la pidämme tätä esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Olemme kuulleet tässä asiantuntijoita ja myös käyneet tarkasti läpi puolustusvaliokunnan lausunnon. Näiden poh- jalta sitten valiokunta on tehnyt tänne lakipykäliin muutoksia: Siellä on ensimmäiseen la- kiekhodukseen, 6 §:ään muutos, joka koskee sotilastapaturman aiheuttaman vian, vamman tai sairauden pahenemista, ja sitten 9 §:ään, palvelussairautta koskevaan pykälään. Ja toi- sessa lakiehdotuksessa 5 § on tapaturman aiheuttaman vian, vamman tai sairauden pahe- nemista koskeva muutos ja 6 §:ssä on palvelussairautta koskeva muutos. Näillä on siis täs- mennetty tätä lakia. Näillä muutoksilla sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää, että eduskun- ta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 225/2016 sisältyvän 3. lakiehdotuk- sen ja että muutettuina hyväksyttäisiin tähän esitykseen sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen muutosesitykset. Valiokunta on tämän päätösesityksen tehnyt yksimielisenä. — Kiitos.

15.48 Mika Raatikainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys 225/2016 on erittäin tervetullut uudistus, ja oli mukava kuulla, että puolustusvaliokunnan, missä itsekä istun, ehdotuksia on otettu hyvin huomioon. Tämä on esityksenä erittäin hyvä. On tarpeel- lista päivittää sotilastapaturmalainsäädäntö, tärkeää, että siviilikriisinhallintaan osallistu- vat henkilöt saavat saman turvan kuin sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistuvat. Molem- milla on aika kovia riskejä — omia kavereitani on siellä menehtynyt ja myöskin loukkaan- tunut — ja on hyvä, että saadaan tätä asiaa vietyä eteenpäin näin korvaus- ja lainsäädän- nöllisellä puolella.

Uusi laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä kos- kee sekä sotilaalliseen kriisinhallintaan että siviilikriisinhallintaan ja Euroopan unionin ra- jaturvallisuusviraston toimintaan osallistuvia henkilöitä. Nykyinen sotilastapaturmalaki koskee vain sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistuvia; uudella lailla kaikkien kriisinhall- lintaan osallistuvien turva yhtenäistettäisiin. Tätä uudistusta on jo kauan odotettu, ja nyt hallitus on tehnyt esityksen, joka edistää oikeantasosta turvaa palveluksesta aiheutuvista tapaturmista ja sairauksista — hienoa.

Hallituksen esitys on erityisen tarpeellinen, koska kansainvälisten sotilaallisten kriisinhallintatehtävien luonne on muuttunut, perinteisten tarkkailu- ja raportointitehtävien mää- rä on vähentynyt. Nykyään joudutaan usein toteuttamaan vaativia sotilaallisia kriisinhallintatehtäviä, joissa olosuhteet voivat olla todella vaikeat ja riskialttiit. Operaatioalueiden turvallisuustilanteen epävakautta kuvaa jatkuva sotilaallinen uhka, johon voivat liittyä rä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2016 vp

jätteet, ammuksset, väkivalta, terrorismi, rikollisuus sekä sotilaalliseen koulutukseen sekä liikenteeseen usein liittyvät riskit. Nykyään kriisinhallintaoperaatioissa palvelevat, vaikka ovatkin puolueettomassa asemassa, voivat olla iskun kohteita. Näistä voi aiheutua laaja-alaisia ja useita samanaikaisia vammoja, esimerkiksi sirpale-, ampuma-, melu-, paine-, palo- ja kemiallisten sekä biotaisteluaineiden aiheuttamia vammoja. Omassa käytössä olevien räjähdysaineiden ja räjähtävien tarvikkeiden sekä muun vaarallisen materiaalin väärä tai varomaton käsittely tai toimintahäiriöt voivat johtaa vakaviin loukkaantumisiin ja pahimmillaan kuolemaan.

Palvelusolosuhteet ja niiden aiheuttamat riskit ovat sekä siviili- että sotilaallisessa kriisinhallinnassa hyvin samanlaiset. Korvausedellytykset noudattaisivat samoja periaatteita kuin sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisessa. Tulevaisuudessa turva on kattavampi kuin työntekijöitä koskeva työtapaturma- ja ammattitautiturva. Korvausharkinnassa tullaan huomioimaan kriisinhallintatehtävien erityisolosuhteet, jotka poikkeavat kotimaan rauhanajan olosuhteista, ja niihin sisältyy paljon vammautumisen ja sairastumisen riskejä lisääviä tekijöitä.

Kriisinhallintaa koskevaan turvaan sisällytetään erityinen lisäturva kuolemantapauksen sekä pysyvän invaliditeetin varalta. Kriisinhallintatehtävästä palaavalle ehdotetaan myös oikeutta erityiseen psyykkiseen tukeen. Nykyisin edut ovat sopimusperusteisia.

Olen erittäin tyytyväinen tähän hallituksen esitykseen ja siihen, että sotilastapaturmalainsäädäntö tulee nyt kaiken kaikkiaan vastaamaan huomattavasti paremmin vaativien aikojen haasteisiin. — Kiitos.

15.52 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on todella hyvä ja tarpeellinen. Tämä ehdotus saattaa sotilastapaturmalainsäädännön ajan tasalle. Tavoitteena on taata aseellista, aseetonta ja siviilipalvelusta suorittaville sekä kriisinhallinnan tehtäviin osallistuville oikeantasoinen turva palveluksesta aiheutuvista tapaturmista ja sairauksista. Ehdotuksella täsmennetään korvattavien vahinkotapaturmien määrittelyä niin, että palveluksessa aiheutuneet vammat ja sairaudet sekä henkilöllä jo olleiden sairauksien ja vammojen palveluksesta johtuva paheneminen korvataan riittävän kattavasti. Lainsäädännön selkeyden vuoksi ehdotetaan, että kotimaassa asevelvollisuutta suorittaville sekä ulkomailla kriisinhallintatehtävissä oleville säädetään oma lakinsa.

Kuten sanoin, tämä on ollut kauan odotettu ja on hyvä asia ja parantaa niiden ihmisten tilannetta, jotka ovat vammautuneet tai joutuneet kärsimään näissä tehtävissä toimiessaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 225/2016 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.